

V Bruseli 30. 3. 2020
COM(2019) 650 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2019) 650 final of 17.12.2019.

Concerns the Slovak language version.

The term "Green Deal" was mistranslated.

The text shall read as follows:

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEJ
CENTRÁLNEJ BANKE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU
VÝBORU, VÝBORU REGIÓNOV A EURÓPSKEJ INVESTIČNEJ BANKE**

Ročná stratégia udržateľného rastu na rok 2020

{SWD(2019) 444 final}

„Chcem Európu, ktorá ambicióznejšie buduje sociálnu spravodlivosť a prosperitu. Ide o prísľub, na ktorom je založená naša Únia.“
Ursula von der Leyenová, 16. júla 2019

Úvod

Hospodársky rast nemá byť samoučelný. Hospodárstvo má slúžiť ľuďom a planéte. Obavy o klímu a životné prostredie, technologický pokrok a demografické zmeny povedú k zásadným zmenám v našej spoločnosti. Európska únia a jej členské štáty musia na tieto štrukturálne zmeny zareagovať novým modelom rastu, ktorý bude rešpektovať obmedzené možnosti našich prírodných zdrojov a zabezpečí vytváranie pracovných miest, ako aj trvalú prosperitu v budúcnosti.

Roky, keď sa európske hospodárstvo vyrovnávalo s finančnou krízou, sú úspešne za nami. Hoci naše hospodárstvo už siedmy rok po sebe zaznamenáva rast, vonkajšie a geopolitické vyhliadky sú čoraz pochmurnejšie, vládne veľká neistota a zdá sa, že Európu čaká dlhé obdobie pomalšieho rastu a nízkej inflácie.

Ak si chceme v budúcnosti zachovať konkurencieschopnosť a dosiahnuť európsky cieľ klimateckej neutrálnosti, musíme sa pustiť do riešenia dlhodobejších hospodárskych výziev. Nová Komisia prichádza s ambicióznou európskou zelenou dohodou a jej prioritou je to, aby Európa slúžila ľuďom a bola pripravená na digitálny vek. Jej nástup do funkcie predstavuje ten správny moment na nový začiatok na ceste k tomuto novému udržateľnému modelu rastu.

Tento hospodársky program musí Úniu pretransformovať na udržateľné hospodárstvo a pomôcť EÚ a jej členským štátom, aby dosiahli ciele udržateľného rozvoja vytýčené Organizáciou Spojených národov, ku ktorým sa zaviazali. Musí stimulovať a zároveň sprevádzať dvojité – digitálnu a klimatickú – transformáciu a premeniť naše sociálne trhové hospodárstvo tak, aby Európa zostala miestom najpokrokovejších systémov sociálneho zabezpečenia na svete a bola dynamickým centrom inovácie a konkurencieschopného podnikania.

Európska zelená dohoda je našou novou stratégiou rastu. Dohoda stavia udržateľnosť v každom zmysle slova, ako aj blaho občanov do centra všetkých našich aktivít. Na to treba zladať štyri dimenzie: životné prostredie, produktivitu, stabilitu a spravodlivosť.

Ústredným prvkom našej stratégie rastu sú štyri vzájomne sa dopĺňajúce dimenzie.

Po prvé, mali by sme sa snažiť usmerňovať transformáciu tak, aby sme do roku 2050 dosiahli klimaticky neutrálny kontinent šetrný voči prírode, a súčasne by sme mali zabezpečiť, aby príležitosti, ktoré nám táto transformácia prinesie, mohli využívať všetci.

Po druhé, Európa musí vyvíjať nové technológie a udržateľné riešenia, aby sa mohla stať priekopníkom budúceho hospodárskeho rastu a svetovým lídrom v čoraz viac digitalizovanom svete, a to aj v tých oblastiach, ktoré sú rozhodujúce pre jej technologickú autonómnosť, ako sú kybernetická bezpečnosť, umelá inteligencia a 5G. Digitálne technológie sú kľúčovým faktorom európskej zelenej dohody.

Po tretie, Únia musí dobudovať svoju hospodársku a menovú úniu, aby sa zabezpečilo, že v prípade závažného nepriaznivého hospodárskeho otrasu budú pripravené a dostupné všetky hospodárske nástroje. Musí sa posilniť medzinárodná úloha eura, aby sa zvýšil vplyv Európy vo svete a na svetových trhoch a aby európske podniky, spotrebitelia a vlády boli chránené pred nepriaznivým vonkajším vývojom. Dynamická a odolná hospodárska a menová únia spočívajúca na solídnych základoch, ktoré tvorí banková únia a únia kapitálových trhov, predstavuje najlepší spôsob, ako zvýšiť finančnú stabilitu v Európe, a tak aj medzinárodnú úlohu eura.

Po štvrté, nový hospodársky program musí zabezpečiť, aby bola transformácia spravodlivá a inkluzívna a aby kládla ľudí na prvé miesto. V programe treba venovať osobitnú pozornosť tým regiónom, priemyselným odvetviám a pracovníkom, ktorých sa transformácia dotkne v najväčšej miere.

Ústrednú úlohu bude pri tom všetkom zohrávať priemyselná stratégia silne zakotvená v jednotnom trhu, ktorá umožní našim podnikom inovovať a vyvíjať nové technológie a súčasne bude zvyšovať obehovosť a podporovať vznik nových trhov. To znamená, že hospodárska politika Európy sa musí preorientovať na dlhodobé ciele a ponúknuť mladším generáciám v každom kúte Európy udržateľnú a prosperujúcu budúcnosť. Vo všetkých oblastiach politiky musíme prejsť od inkrementálneho prístupu k prístupu systémovému a zaujať nadrezortnú perspektívu. Tento proces bude musieť byť inkluzívny a bude ho treba vypracovať spolu s Európskym parlamentom, členskými štátmi, sociálnymi partnermi a zainteresovanými stranami. Ciele udržateľného rozvoja budú ústredným prvkom tvorby politiky a činností EÚ. Európsky semester poskytuje na tento účel osvedčený rámec pre koordináciu hospodárskych politík a politík zamestnanosti, o ktorý sa Únia a jej členské štáty môžu počas týchto transformačných procesov s vplyvom na celé hospodárstvo oprieť. Komisia v tejto ročnej stratégii udržateľného rastu načrtáva priority hospodárskej politiky a politiky zamestnanosti pre EÚ. Tento prístup umožňuje, aby sa vytvárali synergie, aby sa hľadali kompromisy medzi štyrmi dimenziami programu rastu a aby sa predkladali riešenia.

1. Európsky hospodársky výhľad

Európske hospodárstvo zaznamenáva v súčasnosti rast už siedmy rok po sebe. Očakáva sa, že hospodárstvo bude v rokoch 2020 a 2021 aj naďalej expandovať, hoci vyhliadky na rast sú slabšie. Pracovné trhy sú stále silné a nezamestnanosť naďalej klesá, hoci pomalším tempom ⁽¹⁾. Stav verejných financií sa naďalej zlepšuje, náš bankový systém je odolnejší a základy našej hospodárskej a menovej únie sú pevnejšie. Úroveň investícií a potenciálny rast sú však stále pod úrovňou pred krízou. Očakáva sa, že rozpočtové saldá verejných financií sa v rokoch 2019 až 2021 mierne zhoršia vplyvom slabšieho rastu a pomerne voľnejších diskrečných fiškálnych politík v niektorých členských štátoch vrátane expanzívnych fiškálnych politík v niektorých z nich.

¹

V návrhu spoločnej správy Komisie a Rady o zamestnanosti, ktorý bol prijatý spolu s ročnou stratégiou udržateľného rastu [COM(2019) 653], sa uvádza podrobný opis vývoja trhu práce a sociálnej politiky, a to aj prostredníctvom sociálneho prehľadu.

Krátkodobý hospodársky výhľad je zatienený oveľa menej priaznivým hospodárskym a geopolitickým prostredím a vysokou mierou neistoty. Vyhliadky na globálny rast sú nestabilné. Obchodné napätie vo výrobnom sektore a geopolitická neistota negatívne ovplyvňujú investičné rozhodnutia. Pokles intenzity obchodu spojený s nízkym rastom produktivity by mohol mať dlhotrvajúci vplyv na pozíciu Európy vo svete, ktorý je čoraz viac poznačený súperením medzi Spojenými štátmi a Čínou. Má to negatívny vplyv najmä na výrobné odvetvie, ktoré takisto prechádza štrukturálnymi zmenami. Európske hospodárstvo preto pravdepodobne čaká obdobie pomalšieho rastu a nízkej inflácie. V súčasnosti sa predpokladá, že hrubý domáci produkt (HDP) eurozóny sa v roku 2019 zvýši o 1,1 % a v rokoch 2020 a 2021 o 1,2 %. Očakáva sa, že HDP celej EÚ bude rásť medzi rokmi 2019 až 2021 o 1,4 % ročne.

Starnutie obyvateľstva, pomalý rast produktivity a čoraz väčší vplyv zhoršovania životného prostredia ohrozujú strednodobé hospodárske vyhliadky. Odhaduje sa, že v dôsledku starnutia obyvateľstva dôjde do roku 2024 v 11 členských štátoch k úbytku pracovnej sily o viac ako 3 % v porovnaní s dneškom². Do roku 2060 dôjde k úbytku pracovnej sily EÚ o 12 %. Tento úbytok spolu s desaťročia trvajúcim klesajúcim trendom rastu produktivity vytvára tlak na rastový potenciál hospodárstva a v budúcnosti bude zaťažovať verejné financie. Navyše sa očakáva, že na hospodársku činnosť bude čoraz viac negatívne vplývať zhoršovanie životného prostredia vzhľadom na častejší výskyt extrémnych poveternostných podmienok, vplyv zhoršovania životného prostredia na ľudské zdravie a menej spoľahlivý prístup k materiálnym zdrojom a ekosystémovým službám.

Keďže vyhliadky sa zhoršujú, Európa si musí vytvoriť nový model rastu, ktorý bude účinne riešiť dlhodobé výzvy spojené s transformáciou spoločnosti. Tento nový model bude zohrávať rozhodujúcu úlohu aj pri etablovaní Európy v úlohe politického a hospodárskeho lídra na svetovej scéne. Bude stimulovať aj potenciálny rast a pomôže Európe, aby zostala silná zoči-voči rastúcej neistote v krátkodobom horizonte.

2. Nový model riešenia vzájomne súvisiacich kľúčových výziev

Konkurencieschopná udržateľnosť bola vždy stredobodom európskeho sociálneho trhového hospodárstva a touto zásadou by sa európske sociálne trhové hospodárstvo malo riadiť aj v budúcnosti. Vďaka prechodu na udržateľný hospodársky model založený na digitálnych a čistých technológiách sa Európa môže stať priekopníkom v oblasti transformácie. Vedúce postavenie v oblasti ochrany životného prostredia a silnú inovačnú priemyselnú základňu treba vnímať ako dve strany tej istej mince, ktoré EÚ poskytujú konkurenčnú výhodu prvenstva. Stabilné hospodárstvo, vďaka ktorému sa politiky môžu orientovať na dlhodobé ciele, a spravodlivá transformácia vo vzťahu k tým, ktorých sa dotýka najviac, sú predpokladom úspechu a mali by dotvárať náš rámec.

Environmentálna udržateľnosť, rast produktivity, spravodlivosť a makroekonomická stabilita budú v nadchádzajúcich rokoch štyrmi dimenziami našej hospodárskej politiky. Tieto dimenzie, ktoré sú medzi sebou úzko prepojené a vzájomne sa posilňujú, by mali usmerňovať štrukturálne reformy, investície a zodpovedné fiškálne politiky vo všetkých členských štátoch.

² Správa o starnutí obyvateľstva za rok 2018 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip079_en.pdf

Tieto štyri kľúčové dimenzie budú zohrávať rozhodujúcu úlohu pri plnení cieľov udržateľného rozvoja. Začlenenie cieľov udržateľného rozvoja do európskeho semestra s osobitným dôrazom na hospodárske aspekty a aspekty zamestnanosti ponúka jedinečnú príležitosť, aby sa ľudia, ich zdravie a planéta dostali do centra pozornosti hospodárskej politiky. Ak v súčasnom geopolitickom kontexte stanovíme ciele udržateľného rozvoja za prioritu tvorby politík a opatrení Únie, vyšleme tým zároveň jasný odkaz, že Európa sa zaväzuje k udržateľnosti.

Ak chceme byť úspešní, náklady a prínosy musia byť z krátkodobého aj dlhodobého hľadiska v rovnováhe. Prínosy by sa mali zdieľať a náklady nesmú znášať najzraniteľnejšie osoby. Tak samotná zmena klímy, ako aj sprievodné politiky potrebné na prekonanie výziev, ktoré zmena klímy prináša, majú najmä v krátkodobom horizonte výrazne distribučné dôsledky. Pri navrhovaní politík a formulovaní odporúčaní pre štrukturálne reformy musíme dbať na to, aby sa zaviedla podpora pre tých, ktorých sa tieto spoločenské zmeny najviac dotýkajú. Ekologická transformácia vytvorí na druhej strane aj nové pracovné miesta a väčší blahobyt, napríklad vo forme zdravšieho pracovného a životného prostredia. Ani v iných oblastiach politiky sa nevyhneme kompromisom. Napríklad, pokiaľ ide o snahu dosiahnuť inkluzívnejší rast, pri integrácii väčšieho počtu pracovníkov s nižšou kvalifikáciou do trhu práce môže dôjsť ku krátkodobému zníženiu priemernej produktivity. To však nemení nič na tom, že táto integrácia do trhu práce je dlhodobo výhodná, pretože časom prispeje k vyváženejšej a prosperujúcejšej spoločnosti. Aby sa dosiahla čo možno najväčšia synergia medzi rôznymi stanovenými politickými cieľmi, budú potrebné značné verejné a súkromné investície, napríklad v oblasti vzdelávania, rekvalifikácie a inovácie.

3. Environmentálna udržateľnosť

Riešenie klimatických a environmentálnych výziev je hlavnou úlohou tejto generácie. Zostane to tak aj v nasledujúcich rokoch. Prechod na klimatickú neutrálnosť si vyžaduje hĺbkovú transformáciu hospodárstva v priebehu jednej generácie. Tieto zmeny sa netýkajú len odvetví energetiky, stavebníctva a dopravy, ale aj odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a služieb. Tieto zmeny nám súčasne ponúkajú jedinečnú príležitosť, aby sme zmodernizovali starnúci základný kapitál hospodárstva EÚ a oživilí konkurencieschopnosť udržateľným spôsobom s osobitným dôrazom na ľudí, ktorí by mali byť stredobodom transformácie.

Zvýšením dôrazu na klimatické a environmentálne politiky sa posilnila úloha európskeho semestra ako komplexného nástroja hospodárskej politiky a politiky zamestnanosti. Príležitosti pre rast, ktoré vyplývajú zo zvýšeného dôrazu na environmentálnu udržateľnosť, sú stredobodom európskej hospodárskej agendy. Semester môže členským štátom poskytnúť osobitné usmernenia k tomu, kde sú najviac potrebné štrukturálne reformy a investície vedúce k vytvoreniu udržateľnejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárskeho modelu. Okrem toho môže členským štátom pomôcť identifikovať a riešiť ich hlavné vedľajšie účinky, napríklad kompenzovaním sociálneho vplyvu rastúcich cien energie pomocou primeraných sociálnych a fiškálnych politík. V oblastiach ako obehové hospodárstvo, energia z obnoviteľných zdrojov, energeticky hospodárne budovy a doprava s nízkymi emisiami musí Európa konať rozhodne. Priemysel EÚ patrí už dnes medzi energeticky najúčinnnejšie na svete. Európa musí zúročiť túto výhodu a zaviesť dodatočné stimulujúce opatrenia pre podniky a investorov, aby mohli členské štáty dosiahnuť ambiciózne ciele v oblasti klímy. V reformách treba zohľadniť podporu určenú ľuďom, sektorom a regiónom, ktorých sa transformácia dotýka najviac. K tejto stratégii prispeje aj to, že sa politika súdržnosti bude čoraz viac sústreďovať na ekologické a digitálne investície.

Európa bude musieť investovať rekordné sumy do špičkového výskumu a inovácie. Musí pritom naplno využívať flexibilitu, ktorú ponúka budúci rozpočet EÚ, aby sa sústredila na oblasti s najväčším potenciálom. Investície by sa mali nasmerovať do čistých aktív, ktoré sú z hľadiska zmierňovania zmeny klímy najproduktívnejšie, a do prelomových inovačných opatrení tak na úrovni EÚ, ako aj na vnútroštátnej úrovni. Ak sa majú do roku 2030 dosiahnuť súčasné ciele v oblasti klímy a energetiky, bude si to v rokoch 2021 až 2030 vyžadovať dodatočné investície do energetického systému vo výške 260 miliárd eur ročne. Najviac bude treba investovať do zlepšenia energetickej hospodárnosti v sektore bývania a v terciárnom sektore. Veľa sa bude musieť investovať aj do výroby elektrickej energie a sieťovej infraštruktúry. Rýchle zavedenie infraštruktúry pre alternatívne palivá bude v priebehu nasledujúcich dvoch rokov rozhodujúce, pokiaľ má automobilový priemysel dosiahnuť cieľové hodnoty emisií pre nové autá.

V tejto súvislosti bude nutné vykonať zmeny daňových/subvenčných systémov, aby boli stimuly priaznivé pre klímu a životné prostredie, a zmobilizovať potrebné finančné prostriedky na investovanie. Iba verejné financovanie však nebude stačiť. Budeme musieť využiť aj súkromné investície, a to tak, že ekologické a udržateľné financovanie povýšime na ústredný prvok investičného reťazca a finančného systému Európy.

Európska únia môže pomocou investičného plánu pre udržateľnú Európu zohrávať úlohu katalyzátora súkromných a verejných ekologických investícií. Tento plán bude kombinovať ciele financovanie na podporu udržateľných investícií s návrhmi na zlepšenie regulačného rámca, pričom bude mobilizovať udržateľné investície v každom kúte EÚ. Tento cieľ sa

dosiahne tak, že sa na klímu vyčlenení oveľa väčší podiel výdavkov EÚ než kedykoľvek predtým, že sa prilákajú súkromné financie prostredníctvom záruk, vytvorí sa podporný rámec a realizátorom projektov sa pomôže s prípravou ekologických projektov financovateľných bankou. Výrazne k tomu prispeje program InvestEU. Zo skupiny Európskej investičnej banky (EIB) sa stane navyše klimatická banka Európy, keďže svoj cieľ v oblasti klímy zdvojnásobí na 50 %. V rámci pripravovaného mechanizmu pre spravodlivú transformáciu Komisia spolupracuje aj so skupinou EIB s cieľom zmobilizovať dostatočný objem investícií pre regióny, ktoré budú potrebovať osobitnú pomoc počas environmentálnej a klimatickej transformácie počas obdobia nasledujúceho VFR.

Zvýšenie príjmov pochádzajúcich zo systému EÚ na obchodovanie s emisiami (ETS) predstavuje dodatočný zdroj prostriedkov na financovanie opatrení v oblasti klímy a na financovanie modernizácie hospodárstva. Príjmy z aukcií ETS dosiahli v roku 2018 približne 14 miliárd eur. Očakáva sa, že príjmy z aukcií ETS EÚ budú v roku 2019 ešte vyššie a v nasledujúcich rokoch zostanú ročné príjmy naďalej vysoké. Tieto peniaze by mali slúžiť na podporu plnenia klimatických a energetických cieľov do roku 2030 a na investovanie do prechodu na klimatickú neutralitu.

4. Rast produktivity

Vzhľadom na starnutie obyvateľstva a čoraz viac limitujúce obmedzenia, pokiaľ ide o zdroje, bude budúci rast príjmov a zamestnanosti v Európe podstatne závisieť od vyššej produktivity a inovácie. Rast produktivity v EÚ zostáva výrazne pod úrovňou ostatných svetových hráčov. Členské štáty sa prestali približovať úrovni Spojených štátov v 80. rokoch minulého storočia. Tento vývoj sa odráža aj v postavení európskych podnikov na svetovej scéne. Dnes medzi stovkou najväčších verejne kótovaných spoločností figuruje len 23 európskych spoločností. Pred desiatimi rokmi ich bolo 40. Zároveň sa prehĺbili rozdiely aj v samotnej EÚ, keďže produktivita 10 % najproduktívnejších regiónov bola viac ako šesťkrát vyššia než produktivita 10 % najmenej produktívnych regiónov. Zriadenie národných rád pre produktivitu by mohlo obohatiť diskusie, ktoré sa vedú na úrovni členských štátov o tom, ako zvýšiť produktivitu. Mohli by poskytovať vysoko kvalitné a nezávislé analýzy a zvyšovať mieru osvojenia štrukturálnych reforiem jednotlivými členskými štátmi.

Zvyšovanie produktivity si vyžaduje systematickú a prospektívnu stratégiu výskumu a inovácií. Rozdiel v produktivite medzi najvýkonnejšími a najviac zaostávajúcimi podnikmi sa prehĺbil vo väčšine členských štátov. Vďaka štrukturálnym reformám zameraným na podporu šírenia inovácií a zlepšovanie prístupu k financovaniu by inovácie mohli využívať oveľa viac rôznych podnikov, čím by sa stimuloval rast produktivity. Mali by sa podporovať verejné a súkromné investície do inovačných technológií vrátane moderných digitálnych technológií s cieľom napomáhať rozvoj nových druhov tovaru, služieb a obchodných modelov. Potrebujeme viac mladých a pohotových inovátorov schopných vyvinúť prelomové technológie tak, ako to len pred desaťročím dokázala súčasná generácia technických gigantov.

Digitálne technológie, ako je umelá inteligencia alebo internet vecí, a prístup k údajom majú kľúčový význam pre produktívnejšie a ekologickejšie hospodárstvo. Menia spôsob, akým komunikujeme, žijeme a pracujeme. Meniaca sa dynamika vyvolaná digitálnou transformáciou si vyžaduje tak na úrovni EÚ, ako aj na vnútroštátnej úrovni ešte ambicióznejšie

ciele, pokiaľ ide o zvyšovanie investícií, reguláciu podporujúcu inovácie, účinné reformy a prístup zameraný na človeka, ktorý je založený na európskych hodnotách. Európa potrebuje silnú priemyselnú základňu vybudovanú na spoločnej stratégii a spojených zdrojoch v kľúčových odvetviach, aby bola schopná vyvinúť domáce technológie, ktoré sú potrebné na to, aby si dokázala udržať prvenstvo v rámci svetovej hospodárskej súťaže. Európa musí zostať aj technologicky autonómna investovaním do inovatívnych technológií, ako je napríklad blockchain, vysokovýkonná a kvantová výpočtová technika, algoritmy a nástroje umožňujúce spoločné zdieľanie a využívanie údajov. Dáta a umelá inteligencia sú hlavným motorom inovácie. Môžu nám pomôcť nájsť riešenia na spoločenské výzvy v oblastiach, ako je zdravotníctvo, poľnohospodárstvo, výroba potravín, bezpečnosť či priemyselná výroba.

V časoch rastúceho napätia vo svete ponúka jednotný trh EÚ členským štátom mnohé príležitosti na expanziu obchodu, tvorbu pracovných miest a podporu rastu. Jednotný trh je hlavným zdrojom odolnosti hospodárstva EÚ. Konkurentmi Európy sú hospodárstva kontinentálnych rozmerov, takže EÚ potrebuje skutočný jednotný trh kontinentálneho rozmeru. Výhody sú zrejmé: technologický pokrok sa na jednotnom trhu šíri rýchlejšie. Dobre fungujúce trhy s výrobkami a službami sú hlavnou hnacou silou rastu produktivity, pretože umožňujú efektívnejšiu alokáciu zdrojov. Napredovanie integrácie trhu je však nerovnomerné a nový impulz potrebujeme, najmä pokiaľ ide o jednotný digitálny trh, európske siete a úniu kapitálových trhov.

Normalizácia ako základ jednotného trhu zohráva kľúčovú úlohu v ďalšom rozvíjaní agendy EÚ pre udržateľný rozvoj. Ak chceme podniky nasmerovať k dodržiavaniu cieľov udržateľného rozvoja, potrebujeme na to normy, pretože fungujú ako mosty prepájajúce právne ustanovenia s bežnou technickou praxou. Normy prispievajú aj ku konkurencieschopnosti, pretože znižujú výrobné náklady a zväčšujú veľkosť trhu. Z uvedených dôvodov môže normalizácia napomáhať vývoj inovačných výrobkov a výrobných procesov, ktoré sú založené na najnovšom technologickom pokroku, a preto prispievajú k energetickej účinnosti, zlepšovaniu recyklácie a udržateľnej výrobe. Najlepšími príkladmi toho, akú úlohu zohrávajú normy pri presadzovaní agendy pre udržateľný rozvoj, sú „ekodizajn“ a politický rámec pre energetické označovanie³. Normy prispievajú aj ku spravodlivej globálnej hospodárskej súťaži.

Rámček 1: Prínos jednotného trhu a správa o výkonnosti jednotného trhu⁴

Jednotný trh je dôležitým aktívom Únie. Bezprecedentná integrácia, ku ktorej došlo za posledných 25 rokov, vyústila do užších hospodárskych a sociálnych väzieb medzi jednotlivcami a podnikmi v členských štátoch. Jednotný trh má potenciál, aby jednotlivcom a podnikom priniesol ešte viac výhod.

Jednotný trh treba dokončiť a implementovať v tých oblastiach, v ktorých dosiaľ dosiahnuté výsledky zaostávajú za očakávaniami. Jednotný trh sa musí neustále modernizovať, aby dokázal čeliť novým výzvam. Platí to aj pre nedávno prijaté právne akty, ktoré majú vplyv na digitálnu stránku hospodárstva. Finančná kríza poukázala na dôležitosť stability a integrácie na kapitálových a finančných trhoch, kde fragmentácia aj naďalej brzdí rast podnikov a investície. **Energia** sa stala pre Úniu kľúčovým prvkom integrácie, no

³ Ekodizajn umožňuje od roku 2009 dosahovať značné úspory energie a s tým spojené predchádzanie emisiám CO₂, ako aj čoraz väčšie úspory vyplývajúce z materiálnej efektívnosti.

⁴ Správa o výkonnosti jednotného trhu SWD (2019) 443

trhy s energiou sú na vnútroštátnej úrovni aj napriek tomu stále do veľkej miery fragmentované. Ciele v oblasti životného prostredia, klímy a infraštruktúry sú takisto mimoriadne dôležité na zabezpečenie toho, aby jednotný trh fungoval v súlade so sociálnymi očakávaniami. Jednotný trh prechádza výraznou transformáciou, aby podniky a jednotlivci v EÚ mohli čo najlepšie využiť možnosti, ktoré im ponúkajú nové technológie, akou je napríklad aj digitalizácia.

Jednotný trh má zásadný význam pre európsky semester a platí to aj naopak. Mnohé zo štrukturálnych prekážok, ktoré bránia v tom, aby sa naplno využívali výhody jednotného trhu, sú v skutočnosti zapríčinené reguláciou alebo administratívnymi postupmi na vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni, ktoré zhoršujú podmienky na podnikanie a odrádzajú podniky od cezhraničného pôsobenia. Nedostatok administratívnych kapacít alebo odborne kvalifikovaného personálu poškodzuje v niektorých členských štátoch výkonnosť trhov verejného obstarávania.

Tieto zistenia sú zachytené v **správe o výkonnosti jednotného trhu**, ktorá je novinkou v rámci cyklu európskeho semestra 2020 a uverejňuje sa spolu s touto ročnou stratégiou udržateľného rastu.

Cieľom uvedenej správy je **posúdiť trhovú výkonnosť reálnej ekonomiky na jednotnom trhu**. Zatiaľ čo v minulosti sa monitorovanie sústredilo najmä na právne prostredie jednotného trhu s cieľom zabezpečiť jeho riadne presadzovanie, správa o výkonnosti jednotného trhu sa zameriava predovšetkým **na výsledky a úspechy jednotného trhu**.

V správe sa v prvom rade posudzujú **prekážky, ktoré bránia občanom a podnikom vo využívaní výhod jednotného trhu**. V druhom rade sa v nej hodnotia **úspechy jednotného trhu**: väčší výber pre spotrebiteľov a podniky, nižšie ceny a vysoké normy bezpečnosti spotrebiteľov a ochrany životného prostredia. A nakoniec sa v nej preskúmava široká škála činností, ktoré sú dôležité z hľadiska dobrej výkonnosti jednotného trhu, **vrátane jeho environmentálnej výkonnosti a digitalizácie**. V tomto kontexte je zámerom správy o výkonnosti jednotného trhu poukázať na to, aké dôležité sú štrukturálne reformy na úrovni členských štátov pre dobrú výkonnosť jednotného trhu.

Väčšia pozornosť venovaná problémom jednotného trhu takisto podporí integráciu. Výhody štrukturálnych reforiem na úzko integrovanom trhu prinesú výhody jednak domácim spotrebiteľom v krajine, v ktorej sa takéto reformy uskutočnia, no prenesú sú sa aj na spotrebiteľov v ostatných členských štátoch.

Finančný sektor v Európe musí viac podporovať inovácie a investície do hospodárstva. Európa musí pokračovať v rozvoji svojich finančných trhov, aby všetky životaschopné spoločnosti mohli získať finančné prostriedky na investovanie do vytvárania pracovných miest a rastu, a to vrátane inovačných spoločností budúcnosti. Ďalšími opatreniami zameranými na dobudovanie únie kapitálových trhov sa zabezpečí, aby mali spoločnosti prístup k financovaniu, ktoré potrebujú na rast, inováciu a rozšírenie. Podniky, a najmä malé a stredné podniky musia naplno využívať výhody integrácie v cezhraničných hodnotových reťazcoch a plynulé prepájanie sa priemyslu a služieb, ktoré charakterizuje digitálny vek. Prispeje k tomu aj rozpočet EÚ tak, že uvoľní súkromné investície do týchto odvetví.

Vyššiu produktivitu a inovácie nemožno dosiahnuť bez rozsiahlej investície do vzdelávania a rozvoja zručností. Je mimoriadne dôležité podporovať dospelých pracovníkov, najmä 60 miliónov nízkokvalifikovaných dospelých, aby nadobudli širší súbor zručností na vyššej úrovni. Rovnako sú potrebné aj reformy do počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy, aby sa zvrátil trend zvyšovania podielu žiakov so slabými výsledkami, ktorý v súčasnosti prevyšuje 20 % v čítaní, matematike a prírodných vedách. Je potrebné riešiť nedostatok digitálnych zručností. Komplexné stratégie v oblasti zručností by sa mali zamerať na individuálne potreby, pokiaľ ide o zlepšovanie zručností a získavanie nových zručností, čo je spoločnou zodpovednosťou jednotlivcov, podnikov a vlád. Mali by sa popritom zohľadniť potreby najzraniteľnejších skupín.

Rast a produktivitu musia podporovať konkurencieschopné a efektívne trhy a štrukturálne reformy, ktoré odstraňujú prekážky v podnikateľskom prostredí. Dôležitými faktormi ovplyvňujúcimi podnikateľské prostredie členského štátu sú dobrá správa vecí verejných, efektívne inštitúcie, nezávislý a efektívny justičný systém, kvalitná verejná správa, pevný antikorupčný rámec, účinný systém verejného obstarávania, účinný insolvenčný rámec a účinný daňový systém. Všetky tieto aspekty vrátane tých, ktoré sa týkajú právneho štátu, môžu mať vplyv na investičné rozhodnutia, a preto sú dôležité z hľadiska zvyšovania produktivity a konkurencieschopnosti. Platí to zvlášť v globalizovanom a digitalizovanom prostredí s veľmi pohyblivým kapitálom. Informácie o inštitucionálnej a administratívnej výkonnosti členských štátov získané z ostatných existujúcich postupov riadenia budú slúžiť ako podklad pre európsky semester a bude z nich vychádzať makroekonomické hodnotenie.

5. Spravodlivosť

Aby EÚ posilnila svoju hospodársku a sociálnu výkonnosť, musí v plnej miere dodržiavať zásady Európskeho piliera sociálnych práv. Hospodárske oživenie síce prispelo k zlepšeniu zamestnanosti a sociálnych výsledkov v celej Európe, no napriek tomu treba prijať opatrenia s cieľom zabezpečiť uplatňovanie sociálnych práv a čeliť rizikám spojeným s rastúcou sociálnou priepasťou.

Každý pracovník v Európe si zaslúži spravodlivé pracovné podmienky. Vo väčšine krajín EÚ je chudoba pracujúcich naďalej nad úrovňou pred krízou, pričom v Európe je ohrozený chudobou takmer jeden z desiatich pracovníkov. Nedobrovoľná práca na čiastočný úväzok zostáva vysoká vo viacerých členských štátoch aj napriek jej znižovaniu a šírenie netypických foriem práce prispieva k segmentácii trhu práce. Zabezpečiť, aby každý pracovník dostal spravodlivú mzdu, podporovať posun k trvalým pracovným zmluvám na plný úväzok a investovať do ľudí a ich zručností, to sú v danom kontexte kľúčové politické ciele. V krajinách, kde je sociálny dialóg slabý, by sa malo presadzovať intenzívnejšie zapojenie sociálnych partnerov a viac podporovať budovanie ich kapacít. S cieľom zabezpečiť, aby pracovníci naďalej dostávali pomoc aj v prípade silného hospodárskeho otrasu, by vnútroštátne opatrenia mohli doplniť európsky systém zaistenia v nezamestnanosti – SURE. EÚ by mala okrem toho zintenzívniť svoje úsilie zamerané na boj proti všetkým formám nelegálneho zamestnávania, ktoré prispievajú k sociálnemu dumpingu a vykorisťovaniu pracovníkov.

Ženy sú na trhu práce naďalej znevýhodňované. Napriek tomu, že ženy dosahujú vo všeobecnosti lepšie výsledky vo vzdelávaní, rozdiely medzi mužmi a ženami z hľadiska miery zamestnanosti a miezd zostali v posledných rokoch do veľkej miery rovnaké. Odstránenie týchto rozdielov by malo pozitívny vplyv na hospodárstvo aj spoločnosť. Ak chceme zvyšovať mieru zamestnanosti žien a podporovať boj proti chudobe detí, musíme presadzovať účinné politiky na podporu rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, zabezpečiť prístup ku kvalitnej starostlivosti o deti a bojovať proti daňovo-dávkovým systémom, ktoré odrádzajú od práce.

Presadzovanie spravodlivosti si vyžaduje investície do zručností, primerané a udržateľné systémy sociálnej ochrany a boj proti vylúčeniu. Zlepšenie inkluzívnosti a kvality systémov vzdelávania a odbornej prípravy zohráva kľúčovú úlohu pri podporovaní začleňovania všetkých ľudí do spoločností zajtra. Mala by sa znížiť miera predčasného ukončenia školskej dochádzky a zvýšiť kvalita a atraktivnosť odborného vzdelávania a prípravy. Investície do zručností však ani zďaleka nie sú dostatočné. Systémy sociálnej ochrany sa musia prispôbiť tak, aby chránili všetkých, ktorí sa nachádzajú v núdzi, bez ohľadu na ich pracovné postavenie. Európa musí účinnejšie riešiť aj problém nerovností, ktorým sú vystavené skupiny ohrozené sociálnym vylúčením, vrátane osôb so zdravotným postihnutím, Rómov a migrantov, tak aby mohli v plnej miere využiť svoj potenciál prispieť do hospodárstva, systémov sociálnej ochrany a spoločnosti. Investovanie do zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti je vzhľadom na starnutie obyvateľstva čoraz dôležitejšie. Zároveň treba zabezpečiť udržateľnosť systému sociálnej ochrany, aby sa zabezpečila medzigeneračná spravodlivosť.

Výzvy spojené so súdržnosťou medzi členskými štátmi a v rámci nich narastajú. V dôsledku hospodárskej a finančnej krízy sa zväčšili v členských štátoch rozdiely v príjmoch a v prístupe k základným službám. Regionálne rozdiely v Európe sú aj naďalej problémom, pretože majú negatívny vplyv na rast. Hoci prosperita najchudobnejších regiónov sa od roku 2010 zvýšila, ich hospodárske zaostávanie v porovnaní s bohatšími regiónmi sa aj v dôsledku poklesu investícií prehĺbilo. Pokiaľ sa neprijmú vhodné opatrenia na stimulovanie regionálnej konkurencieschopnosti, technologické zmeny a energetická transformácia by v niektorých prípadoch mohli viesť k ešte väčšiemu prehĺbeniu týchto rozdielov.

EÚ musí zostať hnacou silou súdržnosti. Ak chceme vyriešiť problém regionálnych a sociálnych rozdielov, musíme vytvoriť príležitosti pre tých, ktorí nemajú priamy úžitok z otvárania trhov a technologických zmien. To znamená, že okrem iného treba zlepšovať zručnosti prostredníctvom lepšieho vzdelávania a odbornej prípravy a zabezpečiť primerané regionálne zbližovanie v otázkach, ako je prístup k zdravotnej starostlivosti a kvalitnému vzdelávaniu. Členské štáty musia na tento účel pokračovať v reformách a využívať pritom v plnej miere nástroje, ktoré im ponúka rozpočet EÚ. Prepojenosť regiónov a prístup k mobilite sú rozhodujúce tak z hľadiska súdržnosti, ako aj z hľadiska produktivity a musia byť podporované prostredníctvom vhodných investícií.

Nie všetky členské štáty, regióny a mestá majú pri navrhovaní a vykonávaní klimatických a environmentálnych politík rovnakú východiskovú pozíciu. Politiky v oblasti klímy preto nesmú vybočiť z rámca súdržného prístupu. Zabráni sa tak podkopávaniu konvergencie. Hoci posun smerom k udržateľnejšiemu hospodárskemu modelu môže v strednodobom horizonte stimulovať rast a zamestnanosť v celej EÚ, treba napriek tomu prijať politické opatrenia, ktorými sa v krátkodobom horizonte zmierni negatívny vplyv na konkrétne odvetvia a regióny. Niektoré odvetvia sa budú musieť transformovať, zatiaľ čo mnohé iné budú musieť podniknúť

kroky na zachovanie svojej konkurencieschopnosti. Vplyv týchto zmien sa pravdepodobne neprejaví rovnomerne v celej Európe. Nový mechanizmus pre spravodlivú transformáciu poskytne individualizovanú podporu najviac postihnutým osobám a regiónom a zabezpečí, aby sa na nikoho nezabudlo. Mechanizmus bude klásť osobitný dôraz na rekonverziu regiónov, ktoré budú najviac postihnuté tým, že sa postupne prestanú využívať fosílna palivá.

Daňové úniky, vyhýbanie sa daňovým povinnostiam a preteky o čo najnižšie dane oslabujú schopnosť krajín určovať daňové politiky, ktoré zodpovedajú potrebám ich hospodárstiev a ich obyvateľstva. Vnútroštátne daňovo-dávkové systémy by sa mali optimalizovať tak, aby sa posilnili stimuly podporujúce účasť na trhu práce, aby sa zvýšila spravodlivosť a transparentnosť a aby sa zabezpečila finančná udržateľnosť a primeranosť systémov sociálneho zabezpečenia v meniacom sa svete práce. Daňové systémy by mali okrem toho zabezpečiť dostatočné príjmy na verejné investície, vzdelávanie, zdravotnú starostlivosť a sociálne zabezpečenie, zaručiť spravodlivé rozdelenie záťaže a zabrániť narušeniu hospodárskej súťaže medzi podnikmi. V tejto súvislosti je mimoriadne dôležité bojovať proti praktikám agresívneho daňového plánovania a spravodlivo zdaňovať globalizované spoločnosti. Naliehavo treba zreformovať systémy dane z príjmov právnických osôb, ktoré platia v EÚ. Nezodpovedajú realite moderného globálneho hospodárstva a nie sú prispôbosené novým obchodným modelom v digitálnom svete. Keď sa vytvárajú zisky, dane a odvody musia takisto prispievať na naše systémy sociálneho zabezpečenia, naše vzdelávacie a zdravotnícke systémy a našu infraštruktúru.

6. Makroekonomická stabilita

Európska únia musí ešte viac zvýšiť stabilitu svojho hospodárstva odstránením pretrvávajúcich nedostatkov tak na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ. Je to nevyhnutný predpoklad toho, aby sa zabezpečila odolnosť voči budúcim otrasom a aby sa uľahčila transformácia. Vyžaduje si to zodpovedné hospodárske, fiškálne a finančné politiky na vnútroštátnej úrovni v krátkodobom horizonte a primerané plánovanie politik na dlhšie obdobie. Znamená to aj to, že na dokončenie kľúčových reforiem zameraných na posilnenie eurozóny sa musia prijať opatrenia na úrovni EÚ.

Aby sa mohlo podporiť riadne fungovanie hospodárskej a menovej únie, vnútroštátne fiškálne politiky treba koordinovať v úplnom súlade s Paktom stability a rastu. Potrebujeme zodpovedné a pružné fiškálne politiky, ktoré povedú k zdravým a udržateľným verejným financiám. Týmto spôsobom sa zabezpečí, aby fiškálna politika mohla plniť všetky svoje funkcie. Očakáva sa, že zámery fiškálnej politiky eurozóny budú v rokoch 2020 a 2021 vo všeobecnosti neutrálne až mierne expanzívne. Ak však vezmeme do úvahy dostupný fiškálny priestor v členských štátoch, vnútroštátne fiškálne politiky zostávajú aj naďalej nedostatočne diferencované. Ak by členské štáty s vysokými úrovňami verejného dlhu vykonávali obozretné fiškálne politiky, verejný dlh by začal klesať, znížila by sa zraniteľnosť voči otrasom a automatické stabilizátory by mohli v prípade hospodárskeho poklesu plne fungovať. Na druhej strane by ďalšie zvýšenie investícií a iných produktívnych výdavkov v členských štátoch s priaznivou rozpočtovou situáciou podporilo rast v krátkodobom a strednodobom horizonte a zároveň by pomohlo obnoviť rovnováhu hospodárstva eurozóny. V prípade zhoršujúceho sa výhľadu je dôležité zaistiť, aby zámery fiškálnej politiky na agregátnej úrovni podporovali rast. Na dosiahnutie tohto cieľa je zároveň potrebné vykonávať politiky v plnom súlade s Paktom stability a rastu, zohľadňovať špecifickú situáciu jednotlivých krajín a, pokiaľ je to možné, predchádzať procyklickým účinkom.

Aby sa mohla zabezpečiť stabilita, treba odstrániť potenciálne zdroje domácich a vonkajších nerovnováh a súčasne chrániť investície do budúcej udržateľnosti a produktivity. Domáce, ako aj vonkajšie nerovnováhy je potrebné riadiť prostredníctvom vhodného monitorovania a štrukturálnych reforiem. Vzhľadom na nízke úrokové sadzby by sa členské štáty, ktoré potrebujú znížiť pákový efekt, mali urýchlene pustiť do znižovania dlhu bez toho, aby to ohrozilo investície. Súčasnú vysokú úroveň verejného dlhu sú v niektorých členských štátoch zdrojom zraniteľnosti a obmedzujú schopnosť vlád zaistiť v prípade potreby makroekonomickú stabilizáciu. Dlh treba znížiť aj preto, aby členské štáty získali fiškálny priestor na manévrovanie, ktorý im umožní zvládnuť budúce výzvy a uvoľniť finančné prostriedky na investície. Platí to o to viac, keď vezmeme do úvahy obmedzenú súvahy bánk a zadlženosť súkromného sektora. Pokiaľ chceme obmedziť zraniteľnosť, je dôležité, aby sa pokračovalo v odstraňovaní veľkých externých nerovnováh stavového charakteru a znižovaní zadlženosti podnikov a domácností.

Ak chceme stimulovať potenciálny rast a podporovať hospodársku transformáciu spojenú s klimatickými a digitálnymi výzvami, musíme zlepšovať kvalitu verejných financií. Úsilie by sa malo vynakladať tak na strane príjmov, ako aj na strane výdavkov, a to prostredníctvom pravidelného preskúmavania výdavkov, pričom by sa mali uprednostniť výdavky podporujúce dlhodobý rast a využívať nástroje ekologického zostavovania rozpočtu. Na strane výdavkov by sa mali pravidelne preskúmať výdavky, pričom by sa mali uprednostňovať výdavky, ktoré najmä v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a investícií podporujú dlhodobý rast. Na strane príjmov by dane mali podporovať prechod na ekologické hospodárstvo, mali by byť spravodlivejšie a mali by sa preorientovať na zdroje menej škodlivé pre rast.

Finančný sektor je nutné ďalej posilňovať prostredníctvom dobudovania bankovej únie a únie kapitálových trhov. Malo by sa to dosiahnuť okrem iného vytvorením európskeho systému ochrany vkladov, znížením objemu nesplácaných úverov, riešením problému prepojenia medzi bankami a štátmi, zlepšením zákonov o platobnej neschopnosti bánk a prijatím opatrení na ďalšie posilňovanie finančnej integrácie. Zároveň je potrebné pozorne monitorovať rastúce jednotkové náklady práce alebo prudký nárast cien nehnuteľností vo viacerých krajinách, zatiaľ čo makroprudenciálne rámce treba upraviť a prípadne prijať vhodné opatrenia, aby sa zabránilo hromadeniu nových nerovnováh. Musíme ďalej pracovať na únii kapitálových trhov s cieľom diverzifikovať zdroje financovania pre spoločnosti a investičné príležitosti pre sporiteľov, čím zvýšime rozloženie súkromného rizika v eurozóne. Musíme posilniť aj odolnosť finančného systému voči kybernetickým a klimatickým hrozbám.

Európa potrebuje dobre ciele investície na podporu prechodu na klimaticky neutrálne a plne digitálne hospodárstvo. Flexibilita, ktorú umožňuje Pakt stability a rastu, by sa mala v plnej miere využiť na to, aby sa umožnili potrebné investície a súčasne sa zabezpečila fiškálna udržateľnosť. To nám pomôže dosiahnuť v eurozóne zábery fiškálnej politiky, ktoré budú priaznivejšie pre rast, a súčasne zaručiť fiškálnu zodpovednosť. Rýchle prijatie nového viacročného finančného rámca je takisto kľúčové z hľadiska zabezpečenia rýchlej dostupnosti dodatočných investícií na podporu digitálnej transformácie a klimatickej transformácie (pozri rámček 2).

Všetky uvedené aspekty budú mať zásadný význam, pokiaľ ide o posilnenie medzinárodnej úlohy eura, ktoré je kľúčom k posilneniu európskeho vplyvu na svetových trhoch. To európskym firmám, spotrebiteľom a vládám pomôže čeliť nepriaznivému vonkajšiemu vývoju a potvrdí úlohu hospodárstva eurozóny na svetovej scéne.

Potreba konať je vzhľadom na súčasnú situáciu ešte naliehavejšia, pretože globálne súperenie a hrozby pre multilaterálny systém vedú k vzniku nových hospodárskych konfliktov v podobe obchodných a menových konfliktov, a tie môžu oslabiť mnohé výhody globalizácie.

Rámček 2: Príspevok z rozpočtu EÚ – potreba urýchlene prijať nový viacročný finančný rámec

Rozpočet Európskej únie zohráva zásadnú úlohu pri realizácii našich politických ambícií.

Investičný plán pre udržateľnú Európu, ktorý vychádza z existujúcich a nových mechanizmov, prinesie investície potrebné na realizáciu európskej zelenej dohody. **Mechanizmus pre spravodlivú transformáciu** bude pomáhať regiónom, ktorých sa bude transformácia dotýkať najviac, a zabezpečiť, aby sa na nikoho nezabudlo.

Očakáva sa, že program InvestEU vďaka záruke EÚ zmobilizuje do roku 2027 dodatočné investície vo výške viac ako 650 miliárd eur. Ide o kľúčový nástroj, vďaka ktorému sa pritiahnu súkromné finančné zdroje na podporu cieľov EÚ.

Fondy politiky súdržnosti (Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond plus, Kohézny fond) zohrávajú kľúčovú úlohu pri podporovaní sociálnej a územnej súdržnosti v našich členských štátoch, regiónoch a vidieckych oblastiach, aby udržali krok s digitálnou a ekologickou transformáciou nášho sveta. V návrhu nasledujúceho viacročného finančného rámca, ktorý predložila Komisia, sa na politiku súdržnosti vyčlenili na roky 2021 – 2027 celkové prostriedky vo výške 374 miliárd eur v bežných cenách.

Program na podporu reforiem rozšíri nástroje dostupné na úrovni EÚ s cieľom pomôcť s implementáciou štrukturálnych reforiem vo všetkých členských štátoch, pričom bude poskytovať technickú aj finančnú podporu. V tomto kontexte sa očakáva, že rozpočtový nástroj pre konvergenciu a konkurencieschopnosť podporí reformy a investície v členských štátoch eurozóny.

Z rozpočtu EÚ sa budú investovať rekordné sumy do špičkového výskumu a inovácií, pričom sa bude naplno využívať flexibilita, ktorú ponúka budúci rozpočet EÚ, aby sme sa mohli zamerať na oblasti s najväčším potenciálom. Z programu Horizont Európa sa poskytne 98 miliárd eur na investície do inovácií v EÚ.

Rozpočet EÚ bude slúžiť ako katalyzátor pri mobilizácii udržateľných súkromných a verejných investícií a podporu EÚ určenú na prechod na čistú energiu nasmeruje tam, kde bude najviac potrebná. Rozpočet EÚ už v rámci súčasného dlhodobého rozpočtu na roky 2014 – 2020 zvýšil váhu klímy a životného prostredia vo svojich výdavkových programoch. Zmierňovanie zmeny klímy a prispôbovanie sa zmene klímy boli integrované a začlenené do všetkých hlavných výdavkových oblastí EÚ. Európska komisia si vo svojom návrhu rozpočtu EÚ, ktorý presahuje 1 bilión eur na roky 2021 – 2027⁽⁵⁾, stanovila ešte ambicióznejší cieľ a aspoň 25 % výdavkov chce použiť na činnosti súvisiace s klímou; to zodpovedá sume 320 miliárd eur. Nová ekologická architektúra v rámci budúcej spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) bude výraznejšie prispievať k starostlivosti o životné prostredie a klímu, pričom sa očakáva, že prostredníctvom opatrení v rámci SPP bude na ciele v oblasti klímy smerovať 40 % z celkového finančného krytia SPP.

⁵ Návrh Komisie na nariadenie Rady, ktorým sa stanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 až 2027, COM(2018)322 final.

7. Zmena zamerania európskeho semestra

Nová stratégia rastu, ktorá sa zameriava na konkurencieschopnú udržateľnosť, nám pomôže dosiahnuť ciele udržateľného rozvoja. Hospodárske, sociálne a environmentálne výzvy majú dosah na celé hospodárstvo. Aby sme uspeli, musíme tak na úrovni EÚ, ako aj na vnútroštátnej úrovni vyvinúť značné úsilie vo všetkých oblastiach politiky. Hlavnou podmienkou úspechu je to, aby boli verejné orgány schopné viesť hospodárske, sociálne a fiškálne politiky smerom k dosiahnutiu cieľov udržateľného rozvoja. Prínos jednotlivých úrovní správy v rámci EÚ k dosiahnutiu cieľov udržateľného rozvoja je zložitý z dôvodu rozdelenia právomocí medzi členskými štátmi a inštitúciami EÚ. Hoci sa výzvy spojené s transformáciou týkajú nás všetkých, východiskovú pozíciu nemáme všetci rovnakú: niektoré členské štáty sú viac vystavené hospodárskym, sociálnym a environmentálnym rizikám alebo musia urobiť väčší pokrok smerom k dosiahnutiu cieľov udržateľného rozvoja. Preto je potrebné, aby boli politiky v členských štátoch diferencované, no úzko koordinované. V poslednom desaťročí sa európsky semester presadil ako kľúčový nástroj na koordináciu vnútroštátnych hospodárskych politík a politík zamestnanosti. Preto môže pomôcť smerovať tieto politiky k dosiahnutiu cieľov udržateľného rozvoja prostredníctvom monitorovania pokroku a zabezpečenia užšej koordinácie vnútroštátnych snáh v oblasti hospodárskych politík a politík zamestnanosti, pričom bude naďalej klásť dôraz na otázky, ktoré majú vplyv na celé hospodárstvo.

Zmena zamerania európskeho semestra sa už začala, čo sa prejavilo v širšom hospodárskom naratíve v tejto ročnej stratégii udržateľného rastu. Európsky semester bude pokračovať správami o jednotlivých krajinách na rok 2020, v ktorých Komisia zanalyzuje sociálnu a hospodársku situáciu členských štátov. Ako prvý krok budú správy na rok 2020 obsahovať posilnenú analýzu a monitorovanie cieľov udržateľného rozvoja. Budú zahŕňať nový oddiel zameraný na environmentálnu udržateľnosť, ktorý bude dopĺňať analýzu hospodárskych a sociálnych výziev. Cieľom je podporiť opatrenia členských štátov prostredníctvom identifikácie synergii a kompromisov medzi environmentálnymi, sociálnymi a hospodárskymi politikami na vnútroštátnej úrovni. Analýza správ bude podporovať aj využívanie finančných prostriedkov EÚ na udržateľné investície v Európskej únii. Okrem tohto nového oddielu bude každá správa o krajine obsahovať aj novú prílohu, v ktorej budú uvedené výsledky jednotlivých členských štátov v oblasti cieľov udržateľného rozvoja. V tejto novej prílohe sa bude monitorovať pokrok každej krajiny na základe súboru ukazovateľov EÚ pre ciele udržateľného rozvoja vypracovaného Eurostatom. Komisia okrem toho vyzvala členské štáty, aby vo svojich národných programoch reforiem zhodnotili pokrok dosiahnutý pri plnení cieľov udržateľného rozvoja. Ide o kvalitatívny doplnok k monitorovaniu vykonávanému Komisiou na základe ukazovateľov v rámci európskeho semestra, ktorý zachytí hospodárske aspekty príslušných politík. Cieľom nie je vytvárať dodatočnú administratívnu záťaž pre vnútroštátne správne orgány, ale skôr vychádzať z existujúcich vnútroštátnych nástrojov monitorovania, ako sú napríklad výročné dobrovoľné vnútroštátne preskúmania plánované na úrovni OSN, s cieľom poskytnúť užitočnejšie usmernenie a koordináciu na úrovni EÚ. V nadväznosti na správy o jednotlivých krajinách sa v návrhoch Komisie na odporúčania pre jednotlivé krajiny na rok 2020, ktoré majú byť prijaté v máji, zdôrazní prínos vnútroštátnych reforiem k pokroku v dosahovaní konkrétnych cieľov udržateľného rozvoja, pokiaľ je to potrebné na zabezpečenie koordinácie hospodárskych politík a politík zamestnanosti v otázkach hospodárskych výziev, ktoré sú predmetom spoločného záujmu.

Zavedením tohto nového prístupu v rámci tohto cyklu semestra a jeho ďalším rozvíjaním v nasledujúcich rokoch bude európsky semester priamo podporovať Európsku úniu a jej členské štáty pri konkretizácii cieľov udržateľného rozvoja v ich hospodárskych politikách a politikách zamestnanosti a zabezpečiť, aby hospodárstvo slúžilo všetkým a aby bol rast udržateľný.

Zdroj: Spojené národy.

ZÁVERY A ĎALŠIE KROKY

Realizácia tejto stratégie udržateľného rastu je naším spoločným dielom. Bude si to vyžadovať spoločné kroky a odhodlanie všetkých európskych aktérov. Európska rada sa vyzýva, aby túto stratégiu schválila. Priority, ktoré Komisia identifikovala v tomto dokumente, by mali členské štáty zohľadniť vo svojich vnútroštátnych politikách a stratégiách, ktoré sú stanovené v ich programoch stability alebo konvergenčných programoch a v ich národných programoch reforiem. Komisia na základe toho navrhne odporúčania pre jednotlivé krajiny, ktoré členské štáty nakoniec prijmú v Rade. Členské štáty sú teda v konečnom dôsledku zodpovedné za obsah a vykonávanie týchto odporúčaní.

Členské štáty by mali plne využívať dostupné politické a finančné nástroje EÚ. Komisia je pripravená podporiť členské štáty v ich reformnom úsilí tak, že poskytne technickú podporu všetkým členským štátom EÚ, a to najmä prostredníctvom svojho navrhovaného programu na podporu reforiem. V rámci toho sa očakáva, že pokiaľ ide o členské štáty eurozóny, rozpočtový nástroj pre konvergenciu a konkurencieschopnosť bude poskytovať prispôsobené stimuly a podporu pre reformy a investície. A napokon, fondy politiky súdržnosti zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore sociálnej a územnej súdržnosti.

Správa hospodárskych záležitostí a demokratická zodpovednosť musia ísť ruka v ruke. Európsky parlament by mal mať silnejší hlas v otázkach správy hospodárskych záležitostí EÚ. Komisia preto začne viesť dialóg s Európskym parlamentom o tom, ako tento cieľ v budúcnosti dosiahnuť. Prvým krokom bude, že členovia Komisie zodpovední za hospodárske záležitosti prídu do Európskeho parlamentu pred každou kľúčovou etapou cyklu európskeho semestra. Táto posilnená demokratická zodpovednosť európskeho semestra by mala pomôcť posilniť osvojenie si reforiem, a tým aj ich implementáciu. Všeobecnejšie, Komisia bude pokračovať v dialógu s členskými štátmi a vyzýva členské štáty, aby zapojili národné parlamenty, sociálnych partnerov a všetky ostatné príslušné zainteresované strany.